

no občutljivo delovanje. /.../ *Nikoli ne smemo namreč pozabiti*, da pogled na *otrokov drugičnost* ni od nekdaj pomenil afirmativnega odnosa do nekoga, ki *razmišlja drugače od odraslega* in se odziva na spodbude iz okolja glede na kompleksen preplet čustev. /.../ Če sem začel s *provokativno* trditvijo, da se mnogi strokovni delavci in delavke v vrtcih še vedno oklepajo zdravorazumskih predstav o otroku kot neobglenem, neintelligentnem, egocentričnem bitju, želim v zaključku izpostaviti tezo, da so tudi predstave o pomenu (klasičnega) discipliniranja, navajanja na red in meje, v mnogočem odraz *pogleda odraslega na otroka* kot nekompetentno bitje. Še več, v tradicionalni razsvetljenski pedagogiki je trdo discipliniranje otroka posledica pogleda na njegovo divjost, živalsko naravo, moralno neobčutljivost in egocentričnost, zaradi česar otroka »ustvarimo« kot moralno bitje šele z omejevanjem njegovih sebičnih nagnjenj. Pripoznanje paradigme otroka kot socialno kompetentnega bitja narekuje drugačno metodiko vzgoje, ki vključuje odnosno razumevanje vzgoje in razvijajočega se sebstva (moralno senzibilna, spoštljiva in etična bitja nastajamo šele preko odnosov in dejavnosti z bližnjimi osebami), pripoznanje drugega kot drugačnega, a vseeno *vrednega* preko *empatičnega poslušanja njegove življenjske zgodbe* /.../. Takšna vzgojna paradigma in na njej utemeljena metodika pa nas odmika od še ene *travmatične točke klasične pedagogike*, to je od indoktrinacijskega značaja vzgoje, utemeljene v moderni dobi. Dokler si namreč odrasli lastimo pravico, da vrednotimo, ocenjujemo in postavljamo svoje kriterije o tem, kaj je moralno dobro in kaj ne, vzpostavljamo vnaprejšnje vrednotne okvire, ki niso nič drugega kot tiste velike zgodbe, ki jih je v imenu postmodernega obrata zavrnil Lyotard. *Ko odločilni arbiter dobrega postane doživetje sočloveka*, proti kateremu je naperjeno konkretno dejanje, se hkrati vzpostavi pomembna *varovalka pred ideološkostjo* vzgojnega posredovanja.« (Kroflič, 2008: 1, 10; poudarki dodani)¹⁰

Sprašujemo se, koga avtor pravzaprav provocira: koga naslavlja, s kom se pogovarja? So adresat njegove provokacije strokovni delavci in delavke v vrtcih? Nosilci razsvetljenske tradicije (npr. Kant)? Kaka tretja

¹⁰ Če pustimo ob strani partikularna protislovja, navzoča med vrsticami tega konkretnega citata, je avtorjeva argumentacija tudi sicer v marsičem simptomatična: prvič, tako kot večina sodobno-pedagoških argumentacij se tudi ta napaja iz vrednostne polarizacije med tradicionalnimi »slabimi« in sodobnimi »dobrimi« prvinami vzgoje (s čimer se skuša ustvariti videz, da so nevalgične točke vzgoje zadeva »tradicionalne vzgoje« in ne vzgoje kot take); drugič, tako kot večina sodobno-pedagoških argumentacij tudi ta iz vreče potegne strašilo tradicionalnih predstav – stališč, ki tako ali tako nimajo več nobenega realnega zastopstva –, nato pa slednje pogumno in samozadovoljno zavrača; in tretjič, tako kot večina sodobnih pedagoških argumentacij se nam tudi ta skuša prodati kot provokativna in revolucionarno nova, vtem ko reproducira splošno uveljavljeno zgodbo (oz. eno izmed številnih variacij na temo).